СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 144. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 8-го липня 1942. No. 144. Jersey City, N. J., Wednesday, July 8, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНЦІ ЗАТОПИЛИ ТРИ НИЩИТЕЛІ КОЛО АЛЕВТІВ

ВАШИНГТОН. — У День Незалежности американські підводні човни зробили рейд на японські війська, що займають західний конець Алевтських островів і затопили там три японські воєнні кораблі типу нищителя й підпалили один.

Комунікат департаменту війни, що сповіщає про цей рейд, не подає втрат американців. З комунікату не виходить, щоби цей рейд змінив у чому окупацію японцями островів Атту, Кіски й Агату. Одначе з нього явно, що японські морські сили на Тихому океані дістали поважні удари.

УРЯД НА ДОПОМОГУ КОНСУМЕНТОВІ.

ВАШИНГТОН. — „Уряд адміністратора цін" перерганізував зовсім свій консумційний відділ, переміняючи його передовсім на інформаційне бюро. Інформації мається подавати на два боки: на один бік консументи мають подавати урядові інформації про потреби публики й її відгуки на зарядження уряду, на другий бік уряд має подавати консументам інформації про контролі цін і різні зарядження щодо пайкування.

ҐЕНЕРАЛ МЕКАРТУР ВИКАЗУЄ ДОСПІХИ.

З ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ В АВСТРАЛІЇ. — За обчисленнями ґенерала МекАртура, літаки Обєднаних Держав за три місяці війни вибили зо строю 284 японські літаки.

Вони оперували на віддаль 2,000 миль зо своєї бази в Австралії. За цей час вони зробили 125 рейдів на японські позиції, тоді як ворог зробив 48. Ворожі напади поважно ослабли й стали повільніші.

КАРАЮТЬ ЗА НЕСТАВЛЕННЯ ДО ВІЙСЬКА.

НЮ ЙОРК. — У місцевому федеральному суді засуджено на два роки вязниці Морея Ґрінберґа, адвоката, колись відзначеного студента Нюйорського Університету, за те, що він не зголосився до військової служби. Видаючи присуд, суддя заявив: „Америка не може полишити це кожному чоловікові до рішення, чи він має бути покликаний до оборони краю".

ЗАПОВІДАЄ ОБМЕЖЕННЯ ЛЮКСУСУ.

МЕКСИКО. — У своїй промові на Інтер-Американській Рільничій Конференції заявив американський секретар рільництва Клод Викард, що Злучені Держави поспішно переміняють мирні промисли на воєнні та що кожного консумента обмежується в його виборі річей до споживання; незадовго американець буде вживати тільки річи, до життя конечно потрібні.

ПРИГОТОВАННЯ ДО СУДУ 8 НАЦИСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Приготовання до суду проти 8 нацистичних саботажників, висаджених на американський беріг з німецьких підводних човнів, уже на викінченні. Всіх їх привезено до Вашингтону й посаджено в вязниці так, що вони не можуть порозумітися зо собою. Вязників стереже сильна сторожа. З приготовань видно, що розправа буде відбуватися в будинку департаменту справедливости.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕТУЄ ЗАКОН ПРО ВТРАТУ ГРОМАДЯНСТВА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт відослав до конґресу без свого підпису ухвалений конгресом закон про відбирання громадянства нельояльним людям. Президент ветує ухвалу конгресу на тій основі, що з закону виходило би, що громадянство можна відобрати й за проступки; це президент уважає драстичною постановою.

ЗЛОЖЕНО ЛІСТУ „ЖИЗНЕННИХ" ЗАНЯТЬ.

ВАШИНГТОН.—„Воєнна комісія людської сили" склала лісту занять, признаних жизненними для воєнної продукції. Вичислеє вона 138 таких занять. Зложено її на основі лісти занять, на які наймається людей по 11,000 різних воєнних фабриках.

КАМПАНІЯ ДЛЯ U.S.O.

НЮ ЙОРК. — Підприємство „Юніон Карбайд енд Карбон Ко." зложило на цілі Обєднанних Службових Організацій (U.S.O.) жертву в сумі 50,000 долярів. Половину цеї суми дано загально-краєвому комітетові, половину нюйорському.

Місцевий комітет дістав теж від департаментової крамниці Мейсі чек на $4,500, зложених робітниками й робітницями крамниці.

Леґіоністи нюйорського повіту Кинґс влаштовують на цілі U.S.O. квітний фестин.

„Увай-Ем-Сі-Ей", одна з Обєднаних Службових Організацій, завела нову „службу" для вояків американської армії й моряків американської фльоти: спеціяльні фотографи організації здіймають світлину дітей вояків і моряків у домашньому оточенні й висилають їх батькам в армію й фльоту.

Китайський Генерал Домагається Допомоги для Китаю

ВАШИНГТОН. — Ґенерал Чу Ші-Мінґ, китайський військовий аташе при китайській амбасаді, виступив перед пресовою конференцією зо заявою про потребу негайної американської допомоги для Китаю. Якби так Китай мав 500 літаків, — говорив ґенерал, — він почав би офензиву проти Японії; колиж Злучені Держави сконцентрують свої сили на европейську війну, може легко статися, що Китай не зможе далі вести своєї війни проти наїзника.

Того самого дня президент Рузвелт вислав телеґраму до наачльника китайських військ Чіянґ Кай-Шека, запевняючи його, що Америка буде давати Китаєві щораз більше допомоги в амуніції й інших воєнних припасах.

ЗАМІТНА ВІЗИТА ПРЕЗИДЕНТА КОЛЬОМБІЇ В ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

ПАНАМА СИТІ. — Візита Альфонса Льопеса, президента південно-американської републики Кольомбії, в Вашинґтоні вказує на правдоподібний рішучий крок Кольомбії проти держав Осі. Зогляду на загрозу для Панамського Каналу збоку німецьких субмарин, припускають, що кольомбійський уряд піде за майже загальною опінією краю й виповість війну Німеччині, Італії й Японії. Місцеві ґазети догадуються, що президент Льопес має обговорити з президентом Рузвелтом, які кроки треба поробити для боротьби проти підводних човнів коло береґів Кольомбії.

Закінчивши візиту в Вашинґтоні, Льопес вертається до Кольомбії, де він має відбути врочисту інавґурацію на уряд президента 7. вересня.

НІМЕЧЧИНА ПРОБУЄ ЗАГЛАДИТИ АРҐЕНТИНУ

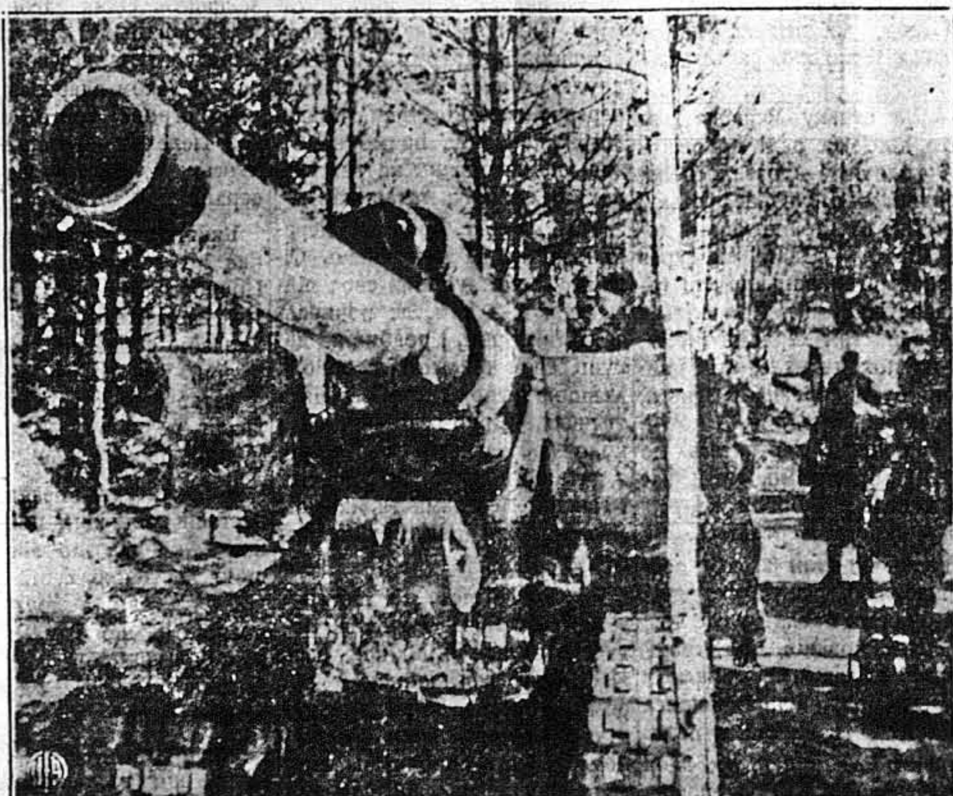
БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Німецький уряд у своїй ноті до арґентинського уряду признав свою відповідальність за затоплення арґентинського корабля „Ріо Терсеро", сторпедованого коло американського побережа 22. червня, та обіцяв заплатити Арґентині виникаючі з цього шкоди. Одначе німецький уряд не згоджується перепрошувати Арґентини салютуванням арґентинського прапора німецькими моряками.

На Советськім Фронті Німці Посуваються Вперед

МОСКВА. — Советські звідомлення подають, що німецькі війська посунулись з околиць Курська на 120 миль на полудневий схід і захопили важний залізничий центр. Вони також поважно загрозили містови Вороніж, що є дуже важним транспортовим центром між Москвою і Кавказом. Советські звідомлення не скриваються з тим, що положення досить поважне. Вони одначе не потверджують німецьких звідомлень, які кажуть, що німецькі війська вже перейшли ріку Дон і укріпились на другім березі. Советські звідомлення стверджують лише здобуття міста Старого Оскола, що лежить на західнім березі Дону. — Лондонські мілітарні кола припускають можливість, що німці дійсно перейшли ріку Дон. В лондонських колах уважають положення на советськім фронті дуже поважним. Вороніж на східнім фронті має те саме значіння, що Александрія на африканськім. Анґлійські кола говорять, що Гітлер, зазнавши невдачі в Єгипті, де загороджено йому шлях до Близького Сходу, пробує знов дістатись на Близький Схід фронтовим входом, себто через Україну. Гітлерови також ходить про здобуття Кавказу і нафтових баз, які дають советській армії 88 процент потрібної газоліни. Якщоб це німцям вдалось, положення значно погіршиться. — Німецькі кола через радіо подають, що вже наступного тижня німці розпічнуть загальну офензиву на цілім советськім фронті, від Ленінґраду до Чорного моря.

СМЕРТЬ ВЯЧЕСЛАВА ПРОКОПОВИЧА

НЮ ЙОРК. — „Нови Сьвят" з 4. липня приносить таку новинку: (ПІК). — „Весьці Польске" (що виходять в Будапешті, — наша примітка), з червня доносять, що в Парижі нагло помер в 61 році життя президент Української Ради Петлюри, Вячеслав Прокопович, знаний український діяч, редактор українського тижневика „Тризуб", котрий виходив в Парижі. Будучи щирим демократом Прокопоович відмовив співпраці з німцями і це стало причиною його наглої смерти.

ВЕЛИКА СОВЄТСЬКА ГАРМАТА.—Багато вже говорено й писано про великі гармати Німеччини, але й Росія їх має. На світлині, одна така советська гармата, що її вживається до розбивання німецьких фортифікацій на північному фронті.

ПЕРШИЙ ЗУДАР МІЖ АМЕРИКАНЦЯМИ І НІМЦЯМИ В ЛІБІЇ

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПОРТ. — Військові власти розкрили, що дня 12 червня ц. р. перший раз американські повзи, орудувані американськими вояками, зударились з німецькими повзами в Лібійській пустині. Тими повзами командував мейджор Лодж, що теж є федеральним сенатором зо стейту Масачусетс. Тих повзів не було багато і їх завданням було радше засягнути певних інформацій щодо своєї власної власної справности, ніж розбивати ворога. Ті повзи в першим своїм зударі дали знаменитий вислід. Вони розбили щонайменше девять німецьких повзів, а самі не мали ні одного повного ушкодження. Декілька американських повзів було менше, або більше ушкоджених, але жертв в людях не було. Один повз дістав чотири прямі поцили, а проте вернув сам до своєї бази. Американські знавці говорять, що відомий американський тип повза, званий Ґенерал Ґрант, може брати три німецьких повзів нараз і дати собі з ними раду. Це дійсно дуже добра зброя.

АРМІЯ РОМЕЛЯ В ЄГИПТІ СЛАБНЕ.

КАЇРО. — Армія маршала Ромеля в Єгипті слабне. Вона далі знаходиться в дефензиві. Теперішним її завданням є відзискати ініціятиву, себто могти ударяти, там, де для німців вигідно, а не достосовуватись все до ударів британців. Британці дістали скріплення і їх сили ростуть, а сили німецько-італійські вичерпуються зо всяких матеріялів, як теж вояки попадають у чимраз більшу втому. Найбільшого спустошення завдають армії Ромеля британські й американські літаки. Воєнні журналісти, перебуваючі на египетськім фронті, говорять, що ситуація настільки поправилась, що Ель Алямейн, місточко, біля якого зупинились німецько-італійські сили в своїм поході на Єгипет, треба уважати гробом надій Держав Осі. Дехто передбачає, що вже вкоротці Ромель буде змушений зарядити загальний відступ.

СОВЄТИ ПІДКОПУЮТЬ НІМЕЦЬКУ МОРАЛЬ АФІШАМИ.

МОСКВА. — Советські власти, щоб підкопати мораль німецьких вояків, виставляють в передових фронтових лініях величезні афіші, на яких висмівають Гітлера, та представляють німцям їхне безвихідне положення. Деколи вони уживають голосників і виголошують до німців промови. Також розкидають летючки в німецькій мові. В тих летючках вони закликають німецьких вояків, щоб піддавались в полон. В деяких випадках німці дійсно кидають зброю і переходять на советський бік.

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ГРОШІ.

БЕРН. — Німецька окупаційна влада почала випускати на українських територіях „українські" гроші, звані карбованці. Один карбованець має вартість рубля. На тих грошах є українські і німецькі написи. Образки паперових банкнотів представляють ріжні типи працюючих місцевих жінок і чоловіків. Ці гроші видавані Центральним Банком України, що знаходиться всеціло в руках німців.

МАРШАЛ ЧІЯНҐ КАЙ ШЕК ПРО ЯПОНІЮ.

ЧУНКІНҐ. — Китайський начальний вожд, маршал Чіянґ Кай Шек, з нагоди вступлення Китаю в шестий рік війни з Японією, зробив заяву, в котрій підкреслив, що Японія рішуче клониться до упадку. Вже під зиму цього року Японія ослабне так, що її сила буде представляти лише одну десяту сили Обєднаних Народів на Далекім Сході. Китайський численний нарід, говорив він, не уляже Японії, а буде далі боротись. Коли китайський нарід більше як чотири роки видержував сам, тимбільше він видержить тепер, коли має таких союзників, як Америка. Америка, говорив він, посилає чимраз більші сили на Пацифік і її сила дається болюче Японії відчувати.

БРИТІЙСЬКА НОВА ЗБРОЯ.

ЛОНДОН. — Анґлійська ґазета „Дейлі Мейл" опублікувала статтю, в якій закликає британське міністерство війни, щоб воно не дозволяло ґазетам друкувати вісток про нову протилетунську британську зброю. Та зброя має бути дуже добра і довший час анґлійські вчені працювали над нею в диких, тропічних околицях, щоб у той спосіб схоронити її таємність. Тепер анґлійський уряд хоче подати людям всі тайни про цю зброю, як теж фотографії. (Анґлійські урядові кола припускають, що ця нова зброя є вже добре знана ворогам і тому нема потреби далі з нею скриватись).

НОВІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗПОРЯДКИ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецькі власти видали нові протижидівські розпорядки. Жидам заборонено повільно проходжуватись по вулицях міста і вони мають все поспішати, начеб десь йшли за важними ділом. Не вільно їм спинятись біля виставових вікон

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Більше Свободи

Здається, не міг американський уряд зробити кращого жесту на доказ щирости своїх заяв про свободу, ніж подати населенні Пуерто Ріка заяву про плян вибору губернатора краю самим населенням.

Правда, цю обіцянку населенні Пуерто Ріка можна вважати лишень льогічним висновком зо заяв американського уряду, хочби з останньої заяви того роду, з так званого Атлянтійського Чартера, в котрім американський уряд виразно заявився за поширення свобод по всему світу. Одначе в світі так уже досі загально бувало, що власне ті, які якісь засади проголошували, цих засад самі не придержувалися, коли їм приходилося з того якихось прав зрікатись. Тому й є справою надзвичайної ваги це, що власне американський уряд проголосив таку уступку для населення Пуерта Ріка, хоча така уступка є виразним зреченням політичної прерогативи.

Вага цього політичного кроку стає ще яснішою в світлі історії. Як відомо, Пуерто Ріко, остров величини 3,600 квадратових миль, один з островів Західних Індій, належав колись до еспанської імперії, котра захопила його була ще на початку 16. століття. Після еспансько-американської війни при кінці минулого століття Еспанія відступила його Злученим Державам, котрі й правили ним як кольонією, встановляючи для неї ґубернатора. Тепер американський уряд, за порадою самого ґубернатора Пуерта Ріка, плянує віддати вибір губернатора населенні, обмежуючи заведення цього права тільки вимогами політичної постійности підчас війни; себто, боячись, щоб вибори ґубернатора не довели до внутрішнього розбиття, уряд відкладає перші вибори до закінчення війни.

Як політичний крок це поширення свободи населення Пуерто Ріка йде по лінії не лише Атлянтійського Чартеру, але й по лінії американської політики супроти Филипинців. Ці всі заяви й поступки складаються разом на одну консеквентну політику поширювання свободи. Вони є доказом, що Злучені Держави, головний речник свободи в світі, коли навіть захоплює якийсь край під свою владу, то не захоплює її на те, аби в ньому панувати як зверхний пан, але в тій цілі, аби це населення, навіть відстале в справах самоуправи, поволи виховати політично на стільки, щоби воно могло обняти вповні завдання управляти самим собою.

Очевидна річ, американцям прийдеться зректи певних привілеїв супроти тубильців Пуерто Ріка, але з того ще не виходить, що американці будуть мати одні тільки втрати. Можна зовсім певно сказати, що ще до закінчення війни й до переведення в життя обіцянки вашингтонського уряду Злучені Держави дістануть гарну дивиденду від своєї великодушности, бо, як каже виразний досвід американського уряду, ніхто в війні так добре не воює, як той, що переконаний, що він воює в власному інтересі. Після проголошення пляну про поширення свобід Пуерто Ріка населення того краю певно дасть Обєднаним Державам свої найкращі зусилля.

Віримо Далі в ті Правди

В цей час, коли американський нарід святкує знов річницю своєї незалежности, ми більше як коли небудь перед тим розуміємо ціну волі і рівности, що проголошені в Декларації Незалежности з 4. липня 1776.

Це Томас Джеферсон писав 166 років тому: „Вважаємо ці правди самозрозумілими, що всі люди сотворені рівними та що Творець надлив їх певними правами, яких їм не можна відібрати, а до тих прав належать Життя, Воля і стремління до Щастя". Одначе дух, що ним пройнята Декларація Незалежности, не був твором одної людини. Другий Континентальний Конгрес, що прийняв Декларацію Незалежности року 1776, 4. липня; складався з делеґатів 13 стейтів, які заступали різні частини країни, різні інтереси. Дехто з них походив зі старих американських родин, дехто, як Ґвинет і Вилсон, був імігрантом. Були між ними багаті поміщики, купці і фармери. Але всіх цих делеґатів, як і нарід, що їх вислав, єднала одна постанова — жити життям, вільним від чужого панування.

Так само сьогодня ми, американський нарід, зеднані у війні за вдержання волі, бо демократію не дістається в спадщину, вона мусить відроджуватись у кожному поколінні, той сам дух, що видно в Декларації Незалежности, найшов собі вислів в Конституції, в Законі про Громадські Права та в незлічених документах і в подіях в історії цієї країни. Як сама країна, так і дух волі в ній, ріс і розвивався. Негерським невільникам не була признана воля в Декларації Незалежности, вони дістали волю під час Цивільної Війни, коли у Визвольній Проклямації було проголошено повне скасовання невільництва. І знов в цій боротьбі за поширення обсягу волі рушійною силою був простий нарід, що обєднався під проводом свого признаного провідника, Абрагама Линкольна.

Це розуміння волі, що ми називаємо демократією, зродилось з Декларації Незалежности 166 літ тому і сьогодня є вірою 130,000,000 американців. Великий речник нашого народу, заступник президента Злучених Держав, Генри А. Волес, так сказав недавно:

„Понад триста років американці розуміли під демократією право народу на участь у владі. Вони розуміли під демократією волю релігії, розуміли під нею незалежність від забаганок тирана або диктатора.

„Найдавніші поселенці в американських кольонійх прибули з ріжних країн Европи, говорили ріжними мовами, їхні звичаї були ріжні. Але всі мали однакове переконання, що люди повинні бути вільні і рівні.

„На протязі століть дух цих піонерів був духом американської демократії. Їхня віра у власні сили і любов свободи переходили з покоління в покоління. Вони не боялись величезних перешкод. Ми теж не боїмось. Вони не боялись тяжко працювати. Ми теж не боїмось. Вони не боялись вмирати. Ми теж не боїмось. Сьогодня демократія означає віру у власні сили".

Сьогодня більше важне ніж коли небудь, щоб ми не забули ідеалів, на яких побудована наша американська цивілізація. Ми віримо в волю для кожного бути іншим. Але мусимо ставити загальне добро перед інтересами будь-якого гуртка. Мусимо шанувати рішення більшости, але і не легковажити права кожної меншости. Не можемо дозволити нікому використати війну на те, щоб знищити права будь якої групи. Бо як що знищимо право одного, то загрожуємо тим права всіх. Але перше всього мусимо памятати, що воля не є нам дана, мусимо її сами здобути. Ні одне покоління не може втішатись волею, одержаною в спадщину, якщо воно не виконає зобовязань і не візьме на себе відповідальности, що їх вимагає воля.

Кожний громадянин повинен слідкувати за громадськими справами, піддержувати лиш тих, хто ставить загальне добро вище інтересів партії, групи або одиниці. Кожний громадянин повинен признавати другому, назалежно від віри, раси або походження, ті самі права, які бажає для себе; радо покривати свою пайку державних видатків, чесно працювати і бути готовим до збройної оборони нашої спільної спадщини.

Святкуючи річницю нашої державної незалежности в тіні диктатури і війни, ми повинні добре застановитися над обовязками, що їх ставить демократія. Лише як кожний їх виконає, можемо бути певні, що нам вдасться зберегти наше право на „Життя, Волю і Стремління до Щастя".

Загальна Рада — ФЛІС.

ЧОРЧИЛ І ЄГИПЕТСЬКА КАМПАНІЯ

Премієр Чорчил виголосив 2. липня ц. р. в британськім парляменті промову, в якій старався вияснити причини невдачі війни в північній Африці. В деяких випадках для нього самого ці причини не були зовсім ясні. Перед поразкою в Лібії, говорив Чорчил, британська армія мала перевагу в числі, повзах і літаках. Також гармати були доброї якости і в достаточному числі. Чому наступила така велика поразка біля Тобрука, Чорчил, як самий признався, дотепер добре не знає. Виглядає, що німці, які мали великий засіб протилетунських гармат, зуміли ті гармати пристосувати до боротьби з повзами. Недалеко Тобрука в одній битві 300 британських повзів пішло в бій, а вернуло лише 70. Ті повзи, хоч сами пропали, не завдали німцям відповідної втрати. Це була стебелина, що дала перевагу німцям. Опісля пішли інші поразки, — з яких причин, цього ще не можна було досі усталити.

Чорчил не звалював вини на командуючого ґенерала Річо-го. В засаді навіть обороняв його, кажучи, що всі люди помильні і кожний полководець в війні може нераз зробити помилку. Нераз щастя піде проти нього. Коли ми будемо за кожну помилку людей тяжко карати, говорив Чорчил, то тоді ті люди зачнуть бути дуже обережні і будуть боятись взяти ризико. А війна полягає на ризиковности. Полководець, що не хоче ризикувати, ніколи битви не виграє.

Німці дістали також великі скріплення через Середземне море. Впродовж довгих місяців вони по 24 години на день бомбардували середземноморську твердиню Мальту. Хоч тої твердині до нині не здобули, але значно її ослабили і спутали її ударні сили. Вслід за тим німці й італійці могли переслати до Північної Африки чимало ріжних матеріялів. Англія теж посилала на Близький Схід військо і матеріяли. Але посилка довкола Африки забирає чотири місяці. Зате посилка через Середземне море забирає один тиждень. Але ту посилку через Середземне море тяжко було доставити до місця призначення з огляду на ворожі сили.

На східні театри війни, говорив Чорчил, Британія, а опісля Америка, вислали дотепер близько мілїон війська, разом з чотирма і пів тисячі повзів, шість тисяч літаків, пять тисяч гармат, 50,000 скорострілів і біля сто тисяч моторових возів. Велика частина з того пішла на Близький Схід. Чорчил закінчував свою промову пересторогою, що Британія находиться в смертельній небезпеці і хоч треба мати найкращу віру в перемогу, то треба кожної хвилини сподіватись і чорних вісток.

Промову Чорчила попередив своєю промовою міністер постачання, Лителтон. Замітне є, що Лителтон не задумував вибілювати уряду закриванням певних фактів, а навпаки, сказав, що британське військо в Лібії, а тепер в Єгипті, було гірше вивиноване від німецько-італійського війська, як теж находилось в чисельній меншости. Під тим оглядом міністер Лителтон ріжнився дещо від свойого шефа Чорчила, котрий говорив, що британська армія в Лібії в нічому не уступала армії маршала Ромеля.

Парляментарна опозиція погрожувала Чорчелеві вже заздалегідь, що візьме його на безпощадні допити. Але коли Чорчил зявився в парляменті і коли розпочалась дебата над критичним положенням в Єгипті, видно було, що всі вони воліли почути з уст міністрів щось потішаюче, ніж чути лише про трагічні випадки з уст опозиції. Сама опозиція опісля „з ревучих львів, обернулась у воркотячих голубів", як це заявив Лителтон. В подібний спосіб поводилась опозиція після промови Чорчила. Це була мужня промова, яка не закривала нічого і признавала недостачі там, де ті недостачі були.

Англо-саксонці не бояться признатись до помилок, бо таке признання в їх власних очах не понижує їх. Деякі народи волять вперто обстоювати при своїх помилках, а навіть ті помилки закривають, бо бояться, що признання до своїх помилок скине з них серпанок поваги, надірве їх авторитет, розвіє внутрі них самих витворену до них пошану. Коли провід таких народів поповнить яку помилку вони бояться глянути правді в очи і ствердити цю помилку, щоб цим не викликати зневаги до себе самих. Вони волять приймати брехливі пояснення проводу, невдачу малювати як перемогу. Англійці є іншої вдачі. Вони по кожній поразці зачинають ґрунтовну провірку свого проводу, щоби ствердити, чи дана поразка наступила внаслідок вищих сил, чи внаслідок помилки або занедбання з боку проводу. Коли це була помилка або занедбання, англійці хочуть також ствердити якого роду була та помилка? та чи можна її простити? Кожний чоловік помиляється, це правда. Але навіть в помилках треба робити різниці і треба дивитись, чи помилка була каригідна, чи некаригідна, себто така, що мимо найкращої волі вона чоловікови таки могла трапитись.

Дискусія в британськім парляменті над провадженням війни в Північній Африці мала ще за завдання ствердити, чи часом британська армія на цім фронті не є скривджена на користь совєтської армії. Як відомо, Англія в впродовж останнього року посилала велику скількість своїх літаків і повзів на совєтський фронт. Дехто закидав урядови, що він більше боїться за розгром совєтської армії, ніж за своєї власної. Вичерпна дебата в парляменті опрокинула ті погляди. У висліді Чорчил дістав великою більшістю голосів довіря парляменту. Лише 25 на 500 послів голосували за гнеском удлити урядови Чорчила вотум недовірʼя. В той спосіб Чорчил далі являється неоспоримим британським політичним провідником, а також головним комбінатором мілітарної світової стратегії.

БУДЕ СУДИТИ ШПИГУНІВ. — Генерал Френк МекКой, що його іменував президент Рузвелт начальником військового суду, що буде судити 8 німецьких саботажників, висаджених на американський беріг з німецьких підводних човнів.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

32)

— Завив хан як собака і побіг у свої улуси з ордою, — тільки й удалось козакам добитися від свого язика. Халат на собі роздирав... пику свою драпав нігтями... плакав, ай-ай! як плакав... Тепер йому падишах кесим башка, ай-ай! кесим башка!

Після Служби Божої і молебня на подяку Богу запорожці перш усього перенесли своїх убитих у страшній „заверусі" товаришів — як каже літописець — на братське кладовище і передали тіла їх землі „честним і знаменитим погребенієм". — Убито було пятьдесять чоловіка.

Полягло яничар у ту ніч тринацять тисяч пятьсот! Два дні валили Запорожці їх трупи в ополонки, пускали під лід — нехай пливуть і ждуть слушного часу...

XV.

Сяк-так, перебули козаки Різдвяні свята і водохреще, перебули й піст опісля мясниці, а тут вже й сонечко стало все вище та вище підбиватись. Прийшла весна. Минули і Великодні свята, пролинула й клечана неділя, не далеко вже й до Петра.

Коли ось розсилає Сірко козаків-молодь по усіх плавнях, займощах, по пасіках і козачих становищах, щоб усе низове товариство, не гаючись ні хвилини, мерщій прибувало до Січи на велику раду.

Отаманське слово — велике слово. Козаки разом з усіх усюдів посунулись до Коша. Зібралась рада. Сірко, уклонившись до громади, ознайомив, що від славного війська запорозького низового хрещений люд, уся ненька Україна вимагає великого, святого діла.

— За неньку Україну і за святе діло ми раді положити свої голови! — озвались запорожці. — Веди нас, батьку!

— Так от що, дітки, — додав Сірко — їдьте ви зараз до своїх становищ, де хто господарство має, запасіться тижнів на три харчами і усім, що до походу належить: щоб і коні були справні, і мушкети, і уся козацька зброя. А потім, не барючись, вертайтесь до Січи, і ми підемо, куди нас Бог поведе... З Богом же, дітки, — скорше вертайтесь.

Козаки не дали на себе довго ждати. Через кілька днів Січа була як повний улик, так, що ті з козаків, що трохи опізнились, вже не попали у саму загороду, а припинились перед Січю з кіньми у поли.

Тільки вже тепер, як знов зійшлась рада, Сірко дав знати, куди він поведе своє військо. Він оповів, що поведе своє військо на Татар, та не через Перекоп, а таким шляхом, звідки їх татари ніколи не виглядали й не виглядатимуть. Підібрав двадцять тисяч січовиків, у котрих були самі прудкі коні, і пішов з ними через татарські степи, подалі від їх кочовищ, прямо на Сіваш, не спіткавши на тих степах ні єдиного татарина.

Там, косою Арбатом перекинувшись на той кінець Сіваша, Сірко зупинив своє військо як раз там, де починався самий Крим, і розбив на дві купи своє військо: з одною, меншою купою, коней в пять тисячах, Сірко сам зостався коло арбатського „перелазу", а пятнацять тисяч з Грицьком і Павлом Пелехами та Якимом Яворницьким післав руйнувати Крим.

— Розсійтесь по поганій землі як сарана і гнівом Божим пронесіться над нею, а на шестий день з здобичю і ясиром вертайтесь до мене; а тут я сам зустріну хана і задам йому такого прочухана, що дітям і внукам закаже не будити лиха, коли він спить, — сказав Сірко їм на відході.

І тяжке горе на той час спіткало усю кримську землю, таке горе, якого кричани й не зазнають. Один загон козаків з Яворницьким пустився на Карасубазар, другий з Павлом Пелехом вдарились до Козлова огрода, третій з Грицьком Пелехом — упав на саме ханське кубло — на Бахчисарай.

І якого то плачу було на той час по всій кримській землі! По городах і аулах прийшла така пожежа, що за димом і куревою сонце ховалось як за хмари. Там голосили татарки й татарчата, котрих чередами гнали у полон, а тут ревла худоба, іржали коні...

У Бахчисараї козаки вже не застали хана: дим пожежі так налякав його, що він з більшою частиною свого війська побіг у гори, а другу післав розвідати, що і як і звідки прийшов на його землю гнів Аллаха, бо від Перекопа ніхто не приходив.

Незабаром Селим-Гірей дізнався, що то запорожці так страшно хазяйнують у його ханстві і що проскочили „урус-шайтани" у Крим не через Перекоп, а Арбатом, через Сіваш...

Селем-Гірей аж руки підняв до неба з радощів.

— Алла, Алла!... Ля іллях іль Алла, Мухамед расуль Алла! — похвалив він Бога за таку звістку.

Він знав, що коли запорожці вертатимуться з Криму через Сіваш, то як перестріти їх у самого перелазу на Арбат, на ту вузеньку косу, що тоненькою і довгою стрілкою простяглася поміж гнилим Сівашем і Азовським морем, то там їх не трудно буде перерізати і перестріляти як пташків або перепелиць — до одного, до останньої ноги...

І Селим-Гірей зараз погнав своїх чаушів у гори, за Чатирдаг, щоб усі султани, мурзи й аги поспішали до його у Чуфут-Кале, кожний з своєю ордою.

Як казав хан, так і сталось: Селим-Гірей обгорнувся великою ордою за пятьдесять тисяч коней і сагайдаків.

Не втече тепер „урус-шайтан", не втече! У вершу щука головою попала і повороту їй не буде... Не втече „урус-шайтан"!

Але не так склалось, як жадалось...

Селим-Гірей з своєю ордою доскочив арбатського перелазу як раз у той день, коли й козаки мусили тудиж вернутись з ясиром і здобичю. Аж там ждав на хана сам Сірко.

Селим-Гірей і його султани ще здалека запримітили, що козаків дуже мало і що вони полягали за коней, як за живий окіп.

Булоб вам звісно, що запорожці так було вимуштровували своїх коней, що коли скаже було: „косю", лягай тихо!" — і химерний коняка зараз лягав на землю і лежав як мертвий, а Запорожець клав йому на спину свого мушкета і лущив ворогів неначе з прицілу.

Так от як побачив Селим-Гірей, що козаки полягали за коней, то зараз звелів і своїй орді зійти з коня і вдарити на козаків пішки, великими лавами, спершу пускаючи в них хмари стріл, а потім, зблизившись, на ножі, рукопаш!

(Дальше буде).

Українська Дивізія U. S. O. При Роботі

Українсько - Американська Дивізія U. S. O. Великого Ню Йорку працює тепер багато, щоби американці українського роду зробили важний і замітний причинок до загальнокраєвої кампанії за зібрання 32 міліонів долярів для Обєднаних Службових Організацій (U. S. O.). Українській Дивізії призначено квоту 12,000 долярів і цю квоту ми маємо постаратися зібрати в як найкоротшому часі.

Виконний комітет Дивізії відбув уже низку засідань, а потім рішився поширити акцію, запрошуючи на збори представників усіх місцевих організацій. На кожному такому зібранні предкладається зібраним повний звіт зо зробленої роботи та дискутується свобідно й широко над дальшою акцією за зібрання української квоти.

На одному такому зібранні постановлено для зібрання цеї квоти розділити цю квоту між існуючі в Великому Ню Йорку українські товариства, як відділи Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Провидіння, Народньої Помочі, Української Секції Міжнародного Ордену, Союз Українок, молодечі товариства й такі інші. Кожному з тих товариств вислано письмо з повідомленням про цей плян. На спеціяльних зборах представників цих товариств одобрено цей плян як основу для збірки; видимо збори признали цю засаду за справедливу й одиноко можливу. При тому кожному місцевому товариству полишено до вибору, як вона збере припадаючу на нього квоту; воно може собі вибрати на це такий спосіб, який йому подобається, а може й скомбінувати кілька способів, наприклад, даючи частину з товариської каси, збираючи частину з жертв від членів, доскладаючи решту відповідними підприємствами. Товариство може влаштувати на таку ціль баль, пікнік, „бінго", а гроші повернути на цілі U. S. O. Для піддержки збірки охочі до колекти люди можуть дістати відповідні колекторські книжочки від касієра Української Дивізії U. S. O., гр. Пиятона Стасюка.

Ще в минулому тижні, Українська Дивізія U. S. O. передала першу свою збірку в сумі 400 долярів, що їх зібрано головно стараннями касієра Української Дивізії. Дальші жертви кожний може донести днем на його адресу (124 Перша Евеня в Ню Йорку), або вечером до канцелярії Союзу Українських Бизнесменів (53 Ст. Маркс Плейс, себто на 8. вул., в Ню Йорку). За всі жертви, зложені на руки касієра Української Дивізії дістане кредит Українська Дивізія, отже українські люди. Всі жертви теж будуть проголошені публично, в міру того, як вони будуть напливати.

У додатку до цього Українська Дивізія збирається скликати великанське „релі" для цілей U. S. O. Зогляду на те, що в неділі наші люди виїзджають на села, відбувають пікніки, тощо, рішено відбути таке віче в підходячий будний день. На такому „релі" будуть концертові точки і короткі промови. Виконний комітет робить заходи, щоби жертви, зложені на „релі" кимнебудь, були признані товариству, до котрого жертводавець належить. Своєю масовою приявністю на таму „релі" українська іміграція Великого Ню Йорку покаже, як вона хоче помогти акції Обєднаних Службових Організацій для моряків і вояків Дядька Сема.

Чергові збори представників усіх українських організації великого Ню Йорку скликано на середу, 8. липня, до Українського Демократичного Клюбу, 59 Ст. Маркс Плейс, у Ню Йорку. Початок нарад точно в 8. годині.

Марія А. Герман, секретарка.

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюднено Загальною Радою Американської Єдности).

Президент Рузвелт і британський премієр В. Чорчил видали спільне звідомлення про вислід своїх нарад у Вашингтоні. В ньому сказано: „Ми обговорили всі важніші питання війни... Наради велись у повній свідомости сил і засобів наших ворогів... Ясно, що точних плянів не можна виявити, але вже тепер можна сказати, що майбутні воєнні операції... відтягнуть німецькі сили від наступу на Росію".

Далі у звідомленні сказано, що „транспорт боєвих частин і перевіз амуніції та іншого військового постачання все ще є одним з найтяжчих завдань Союзних Держав. Підводні човни держав Осі все ще затоплюють багато вантажних кораблів... але продукція нових пароплавів з місяця на місяць постійно зростає; є надія, що у висліді заходів, які упляновано на цій конференції, фльоти обидвох держав ще дальше зменшать шкоду, яку ворожі субмарини робили нашій торговельній мореплаві".

Воєнна Продукція.

Президент повідомив, що американські фабрики виробили у травні 4,000 літаків, 1,500 тенків, біля 2,000 тяжких, полевих і проти-тенкових гармат (не рахуючи проти-летунських), більше як 50,000 машинових крісів і стільких ручних скорострілів. „Ми находимось", — казав президент, — „на шляху до такого темпа продукції, яке дозволить нам досягнути нашу мету". Американський нарід не сміє, одначе, бути надто самовпевним, тому, що є ще багато поважних труднощів, особливо наслідком недостачі деяких сировин.

Голова Ради Воєнної Продукції, Д. Нелсон, видав був заклик до американців, щоб вони відсвяткували День Незалежности працюючи для своєї свободи. У воєнному виробництві 4. липня не був святочним днем. Нелсон далі повідомив, що згідно з воєнною програмою треба буде виробити воєнних матеріялів на 220 біліонів долярів. На це буде видано в цьому й найближчому році по 6 біліонів долярів місячно; тепер видається на воєнну продукцію по 3 біліони 800 міліонів долярів на місяць.

Федеральне Бюро Інвестигації арештувало вісьмох спеціяльно вишколених нацистичних саботажників, яких німецькі субмарини висадили на американський беріг в Понте Ведра у Флориді і на Лонг Айленд біля Ню Йорку. Арештовано також кільканадцять „звязкових", що мали помагати саботажникам.

Пайкування.

Уряд адміністратора цін проголосив, що згідно з пляном постійного пайкування газоліни у східних стейтах, який входить в життя 22. липня, власники пасажирських автомобілів дістануть книжечки, означені буквою „А". В них буде шість сторінок з вісьмома купонами кожна, кожний купон важний на 4 гальони газоліни. Це дасть змогу проїхати 2,880 миль на рік. Аплікації на більший пайок можна буде внести підчас зголошування по книжечки „А" в днях 9., 10. і 11. липня. Щоб дістати доповняючі книжечки „В" або „С", треба доказати, що власник автомобіля проїзває більше як 1,800 миль річно по діловим справам і що він підвозить ще інших осіб. Спеціяльні книжечки для тягарових автомобілів, таксівок, амбулянсів і урядових автів матимуть по 96 і 384 купони, кожний купон важний на 5 гальонів газоліни.

Газолінові стації можуть давати першенство робітникам у воєнних індустріях, тягаровим автомобілям та амбулянсам, якщо їх припаси газоліни не вистачають, щоб задоволити всіх, мусять одначе вивісити про це відповідні оповістки. Уряд Адміністратора Цін затримав доставу газоліни до 64 стацій в Ню Йорку, Ню Джерзі і Пенсилвенії за те, що вони не повинувались постановам про пайкування. Уряд Цивільної Оборони завізвав 3,000 своїх місцевих відділів, щоб вони помагали власникам автомобілів творити клюби для спільного вживання авт. Збільшено пайок гумових колїс на липень, тому, що вони більше нищаться підчас гарячих літніх місяців.

Армія і Військова Служба.

Конгрес ухвалив і передав сенатови закон про те, щоб у фіскальному році, який почався 1. липня, видати 42 біліони долярів на постачання армії. Начальник постачання генерал Сомервел заявив, що в половині 1943. року американська армія матиме 4,500,000 вояків. Прохарчування армії в 1943. році коштуватиме 1,300 міліонів долярів. Починаючи з 1. липня вишколюється 13,000 пілотів для безмоторових, транспортових, службових літаків і пілотів-учителів.

Головна Управа Рекрутації видала розпорядок місцевим комісіям, щоб вони поділили зареєстрованих на чотири категорії і покликали їх до військової служби в такому порядку: 1) тих, хто не має нікого на удержанні; 2) тих, хто удержує інші особи, а не власних дітей чи жінку; 3) одружених перед 8. грудня 1941., що живуть з родиною; 4) тих, що мають жінок і дітей або тільки дітей і живуть з ними. Місцеві комісії вирішать, як поступити в тих випадках, коли зареєстрованих покликано до військової служби саме в час, як повищі категорії були встановлені.

Побільшення Фльоти.

Сенат передав палаті репрезентантів закон, який дає право команді фльоти придбати для себе нові кораблі містоти 1,9000,000 тон, коштом 8 і пів біліона долярів. Коли цей плян буде виконаний, американська фльота матиме воєнних кораблів на 5,650,000 тон містоти і буде багато більша за всі інші фльоти у світі. Президент підписав закон, який підвищує платню морських старшин на субмаринах на 25 відсотків і признає нурцям 5-долярові бонус за кожну годину праці при особливо небезпечних умовинах.

Воєнний Франт.

Злучені Держави встановили окремий „Европейський Фронт Воєнних Операцій". Командантом цього фронту призначено бувшого помічника головного начальника штабу, генерал-майора Двайта Д. Айзенгавера. Його головна кватира находиться в Лондоні. Відділи інжинірського корпусу в Австралії і частини Союзної Ради Праці побудували в Австралії 100 нових летунських майданів та збудували або поправили тисячі миль воєнних шляхів.

Транспорт і Зберігання Гуми.

Уряд Оборонного Транспорту встановив окремий відділ для того, щоб зорганізувати краще використання пятьох міліонів американських тягарових автомобілів для воєнних цілей. Наслідком такої організації можна буде зберегти багато гуми, а рівночасно збільшити видатність автомобілевого транспорту. — Залізниці перевезли в 1941. році більше вантажу і на більшу віддаль, чим колинебудь передтим. Число вжитих вантажних вагонів збільшилось на 33 відсотки в порівнанні з 1929. роком. Пасажирський рух на залізницях і автобусах зріс на 50 відсотків у порівнанні з минулим роком. Директор Оборонного Транспорту, Істмен, видав заклик, щоб товариства і установи стримались на час війни від влаштовування зїздів та ярмарків, щоб не обтяжувати транспорту.

Президент Рузвелт продовжив до 10. липня кампанію збирання старої гуми, тому, що до 27. червня зібрано її тільки 219,000 тон.

Хліборобство.

Секретар хліборобства Викард ствердив, що Злучені Держави мусітимуть щораз більше користуватись продукцією малих фармерських господарств, щоб покрити харчеве запотребування підчас війни. Департамент Хліборобства робить все можливе, щоб помогти фармерам купити нові знаряддя і худобу та побільшити видатність їх господарств. За обчисленням Департаменту, кількість годованих свиней досягне в 1942. році 105 міліонів штук, більше, чим колинебудь передтим. Продукція молока була на 1. червня на 3 відсотки більша ніж рік тому. З початком червня на фармах працювало майже 12 міліонів осіб, себто один міліон більше як в травні, та 99 відсотків того числа робітників, що були пересічно заняті на фармах в роках 1910—14. Платня фармерських робітників виносила 183 відсотки того, що вони заробляли в роках 1910—14.

(„Тиждень Війни" підсумовує важніші інформації з урядових джерел про події до півдня понеділка 29. червня).

ПАЛЕСТИНА НА ЧЕРЗІ?—Зо збільшенням повітряних рейдів на Гайфу й зо зростом концентрації військ держав Осі на Креті, стало правдоподібним, що найближчим краєм, призначеним на ворожий наїзд, є Палестина. Можливо, що заняття Палестини припаде на той самий час, в котрий генерал Ромель зробить остаточний удар на Суезький канал. На світлині, британські й жидівські відділи фльоти машерують новою дільницею Єрусалиму.

З життя громад і організацій

СТОВ, ПА.

Українське Товариство святкує День Батька.

Товариство Тараса Шевченка, від. 166 У. Н. Союзу, вшанувало дня 21. червня День Батька.

Свято відбулося в укр. кат. церковній галі. Відкрив свято предс. товариства, п. Михайло Гелембюк, пояснюючи в днішній промові ціль і вагу цього Дня з огляду на цей час, в котрім тисячі наших молодих синів борються в рядах американської армії, щоби пімститися на ворогах за кривди, заподіяні нашим батькам і матерям. Горячими словами взивав присутних, щоби після сил і змоги піддержували наші американські змагання в боротьбі з лютими ворогами.

Потім попросив до слова гостя, що прибув на свято, члена головного уряду У. Н. Союзу, д-ра Володимира Галана з Філядельфії.

В одногодинній промові д-р В. Галан розповів про традиції українського народу, про те страшне криваве лихоліття, яке терпить наша рідня за морем, про змагання українського народа. Рівнож представив наше життя в Америці як тяжко перед десятками літ нашим робітникам майнерам жилося, немаючи спільної звязи між собою. Бесідник далі змалював велику працю, що поклав для нас українців в Америці наш дорогий Батько У. Н. Союз, котрий крім несення просвіти і добрих порад, помагав сиротам, вдовицям, калікам, недужим, не забуваючи і за старий край, висилав після змоги голодуючим українським родинам. Під прапором У. Н. Союзу виховалась наша молодіж, котрих пару тисяч днесь боряться за правду і свободу в рядах американської армії.

Бесідник взивав до купування Бондів Оборони й представив, що У. Н. Союз до цеї пори закупив за один міліон пять сот тисяч долярів. Опісля загрівав горячими словами присутних, щоби всі старші і діти охотно вписались в члени У. Н. Союзу, щоби і вони злучились з тою великою родиною, яка гуртується днесь під прапором нашого 50-літнього Батька, У. Н. Союзу.

Почім відспівано американський і український гимн. Тутешне жіноцтво членкині і нечленкині устроїли гарну гостину горячі і зимні мисива, а батьки постарались за різні напитки.

Батьком зістав вибраний п. Михайло Шевчук, член Братства св. Петра і Павла, довголітній член 383 від. У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па. Він одержав гарний презент.

При веселих розмовах гостина тривала до вечера. Гості підносили заслуги уряду й членів товариства за їх ревну працю, а головно Юліяна Струтинського, касієра, бо він в дійсності поклав найбільше труду до Свята. Подяку за смачні потрави і дарунки зложено паням: Гилембюк, Ломничук, Шевчук, Струтинський, Замольський, Титанич, Слободян, Кросьби, Грат, Штогрин і Смик.

Михайло Замольський,
секр. 166 від. У. Н. С.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У вчорашній статті „Ясність проводу" зайшла помилка в реченні: „Коли на девять суддів чотири мають відмінну думку, то зрозуміло, воно може викликати сумнів в людей, чи напрямок, вказаний найбільшою більшістю, виразний". Останнє слово має бути „правильний?"

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
80 W. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

Д-р ВОЛОДИМИР ГАЛАН,
1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.

РОМАН СМУК,
1515 Estes Ave., Chicago, Ill.

СТЕПАН КУРОПАСЬ,
4041 W. Kamerling Ave. Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА,
947 Ottawa St., Windsor, Ont., Canada.

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ІВАН РОМАНИШИН,
711 Grove St., Irvington, N. J.

ТАРАС ШПИКУЛА,
1409 N. Lawler Ave. Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДИДИК,
6521 Rutland St., Detroit, Mich.

ГЕНОВЕФА ЗЕПКО,
887 Boulevard St., Akron, O.

МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass.

ЕВГЕН ЛЯХОВИЧ,
72-50 Manse St. Forest Hills, L.I., N.Y.

АНТІН ШУМЕЙКО,
1972 Ostwood Ter., Union, N. J.

ДМИТРО ШМАГАЛА,
1504 E. 173rd St., Cleveland, Ohio

ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
76 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

КУНЦЕ ВЖЕ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

НЮ ЙОРК. — Гергарда Вільгельма Кунце, фірера Німецько-Американського Бунду, що його піймано оноді в Мексику, поставлено вже тут перед федерального суддю як обвинуваченого за не ставлення до військової служби. Суддя наложив на нього „бейл" в сумі $50,000. Його мають скоро відставити до Гартфорду, в стейті Конетикот, де його будуть судити за шпіонажу в користь Німеччини й Японії.

ПАЙКУВАННЯ ПОЖИВИ НА БЕРМУДІ

ГЕМИЛТОН. — Уряд зарядив широке пайкування поживи. На будуче кожна особа дістане на тиждень тільки 8 унцій товщу, дві унції кави, що найбільше 14 унцій молока, 16 плинних унцій консервованої зупи, 8 унцій цукру й одну унцію чаю.

РОЗБИТО ТОРПЕДОЮ МЕКСИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

МЕКСИКО. — Генеральний штаб мексиканської армії подав до відома, що в Мексиканському заливі зторпедовано й затоплено мексиканський корабель „Сепнікальо". Розбитків з корабля висаджено в місті Пікольютля, в стейті Вера Крус.

КИТАЙЦІ ЗАВДАЮТЬ УДАРИ ЯПОНЦЯМ

ЧУНКІНҐ. — Китайські сили заатакували японські лінії в околицях Лешуї, провінції Чекіян, і відбили важний летунський майдан. Обширні повітряні налети виконали американські літаки, які бомбардували різні японські мілітарні обекти, завдаючи японцям великі втрати. Вони знищили 25 японських літаків, понищили чимало японських складів і касарень, як теж знищили гарматнє судно на ріці Янгце.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи".

Число відділу
Імя й назвище
Стара адреса
Нова адреса
Пошта

Роман Славський.

ДЕЩО ПРО ПІГМЕЇВ

На нашій землі є різні дикі племена — серед них найменші ростом це пігмеї.*) Живуть вони в середині Африки, та є у Новій Гвінеї, на північ від Австралії.

Вони відрізняються від інших людей і виглядом і способом життя.

Про одне і друге дають нам деякі вказівки наукові виряди. Ось африканські пігмеї діляться на дві окремі групи: 1) Ба-Бінга на заході (над ріками Убанга, Сангга, й Льобай) і 2) БаТуа (між горішнім Конгом і озерами), а одні та другі діляться знову на різні менші племена.

Прикметний у пігмеїв, власне, не так зріст - (найвищі 1 м. заввишки), а загальнийназверхній вигляд. Їх тіло жовто-рожевої барви, на цілому тілі густий заріст, в чоловіків довга борода. Крім того, відмінна від нашої пропорція частин тіла: долішні кінчини короткі, зате сильно розвинена грудна клітка, рамена й руки, що самохіть насуває думку про подібність до малп. Шию мають грубу й коротку, личник високий. Ніс угорі вузький і широкий удолині, подібний до трикутника. Кажуть, що саме ці пігмеї це найстаріша раса людська в середній Африці, що це африканські тубільці.

Звичаями й побутом вони сильно відрізняються від усіх інших племен Африки. Їх культура дуже проста й первісна. І чоловіки, і жінки ходять голі (коли не брати на увагу вузького пояса з кори або листя). Обличчя не малюють і не татуують (не вирізують знаків на тілі). Живуть у наметах із галуззя та листя — ці мешкання (найбільш для двох осіб!) не дуже різняться від малпячих гнізд. Займаються головно полюванням. Їх зброя — лук і ратище. Полюють навіть на найсильніші звірята, на слонів, чи львів. Мясо їдять тільки звуджене. Крім мяса, люблять дикий мед та ліскові горіхи.

Займаються обмінною торговлею з муринами. Суспільно громадське життя пігмеїв дуже просте: немає в них ніякої влади в нашому розумінні, немає такої, як ми розуміємо, справедливости. Кожен виконує пімсту на власну руку — та це дуже рідко трапляється, бо африканські пігмеї незвичайно лагідні вдачею. За жінку платять батькові кількома кусками мяса або луком. Коли жінка чоловікові знудилася, чоловік може її викинути з „хати".

Смерть у них має дуже малу вагу: її приймають із найбільшою байдужністю. Мерця ховають під листя, й ніхто ним більше не цікавиться.

Релігія в них теж дуже простенька: є якась неясна в них віра в душу, що після смерти покидає тіло — ось і все.

Немає в них мистецтва. Мають кілька пісень — з однаковим ритмом. Мови цих пігмеїв іще досі не прослідженно.

* * *

Подібне життя пігмеїв у Новій Гвінеї. Про них ми знаємо дещо з наукової виправи професора Стирлінга, що робив її заходом каліфорнійського Нац. Інституту. Він викрив цих пігмеїв у голяндській частині цього острову — здається, він перший із европейців туди дістався. І ці пігмеї маленькі, найвищий із них доходить зростом до 1 м., а так пересічно всі на ½ метра заввишки, чи 80 цм.

Життя цих дрібних людей теж дуже просте. Вони теж не мають жадної одежі, сидять у „халупочках" і живуть із полювання при помочі лука і стріл.

Дуже цікаве їх домашнє й родинне життя. Дома й на полі працюють переважно жінки. Кожний пігмейський чоловік може мати більше жінок. Але другу жінку бере собі новогвінейський пігмей тільки тоді, коли перша неплідна, або коли одна жінка не може сама дати собі ради в роботі. Дуже часто вони пильнують, щоб другою жінкою була вдова, що в попередньому подружжі виявила себе доброю матірю та робітницею. Переговори про подружжя ведуть батьки. Як дійде до згоди, тоді мати молодої дарує молодому коротку спідницю, а мати молодого дає — спідницю молодій.

Цими першими подарунками починаються весільні обряди. Пізніше — йде обмін господарськими річами. У призначений день один із дружбів молодого йде до житла молодої, що її передає мама на його руки.

Дружба відводить молоду до матері молодого. Другого дня молоді беруться до роботи — властне працює сама жінка, а чоловік пильнує, чи жінка здатна до роботи. Цей поділ праці виявляється найкраще підчас пологів. Коли жінка вродить першу дитину, — відразу встає з ліжка, куди негайно лягає чоловік „для відпочинку". Три дні за покотом лежить він у ліжку та стогне, нібито він уродив дитину, а не жінка... Та цього звичаю дотримуються лише при першій дитині.

Новогвінейські пігмеї не називають себе по йменні майже ніколи. Не говорять між собою нічого про любов. Супроти нових батьків панує в них велика стриманість. Суперечок із тещами, таких звичайних серед культурних народів, там немає.

Коли хто небезпечно занедужає, зараз кличуть чарівника й дають йому дарунки. Якщо його чари не помагають, то недужий спокійно жде смерти. Зате по смерти повстає страшна розпука: всі жахливо кричать, правдиве божевілля огортає все племя, особливо, коли покійник був дід, що мав велику повагу, або молода людина, що ще не виявила всіх своїх здібностей.

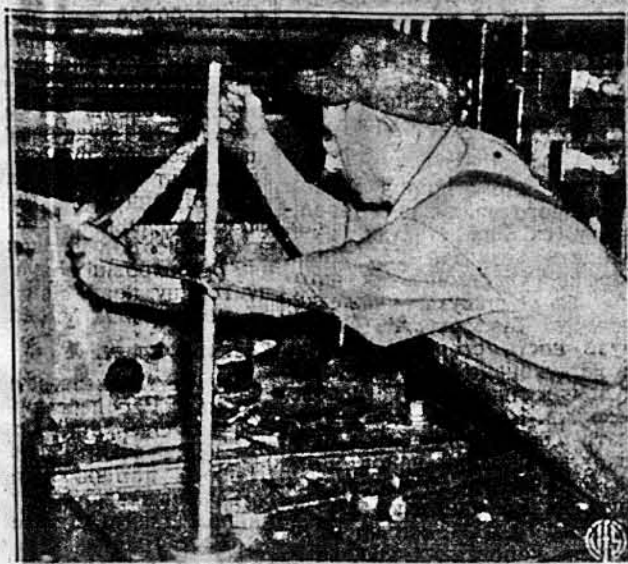
Тіло покійника покривають найкращими прикрасами. Хто належить до рідні, ближчої чи дальшої, уважає за свій обовязок обняти покійника й голосно викликати його, неначеб хотів його воскресити.

Мерців ховають сидячки, так що борода дотикає колін. До могили вкидають все те, що покійник мав зїсти, а потім засипають яму глиною, при чому жінка або мати померлого намагаються нібито кидатися в могилу, щоб її засипали разом із покійником — але рідня не допускає...

Визначним гостям ці пігмеї дають подарунки; найпочесніший гостинець — мале дике порося, вбите стрілою.

*) Пігмей — грецьке слово, означало в греків народ, що нібито жив колись над берегами Океану (річка, що нібито обливала всю землю), та нібито був на кулак завбільшки.

СПАЛЕНА ЗЕМЛЯ. — Південно-африканські сапери підкладають ладунки вибухових матеріялів під вежу в Салумі, на єгипетській границі, перед евакуацією цього міста. Вежу знищено, аби вона не служила німцям. Англійці видимо держаться теж тої самої воєнної політики, що російське командування. (Радіова світлина, прислана з Каїро.)

ВІН ЗА ДЯДЬКА СЕМА. — Луис Смит, робітник в одній з фабрик для будови кораблів у Нюпорт Нюз, Верджінія, зобовязався давати на закупно бондів свободи 96 процентів свого заробітку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕМСТЕД, Н. Й. — Піврічні збори відділу 327. відбудуться в пятницю, 10. липня, в годині 8. ввечір, в гали Uniondale Ave., near Front St. На цих зборах буде головний радний У. Н. Союзу п. Е. Ляхович. Просимо всіх членів бути на цих зборах. Не приявні на зборах члени заплатять кару 50 ц. — М. Домітришин, предс.; В. Душенчук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. липня, в годині 1:30 пополудні, в У. Р. Домі (Carpenter St.). Просимо всіх членів, котрі не працюють в неділю, прийти на збори, де всі разом полагодимо деякі важні справи. — П. Андрушків, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що піврічні збори відділ 338. відбудуться в неділю, 12. липня, в годині 2. пополудні, в українській гали, 213 Скулекер Евеню. Просимо всіх членів прийти, бо буде справоздання уряду і контр. комісії за 6 місяців. — За уряд: Михайло Коваль, предс.; Павло Яковський, кас.; Микола Куць, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102., відбудуться в неділю, 12. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Калич і В. 7. вул. Кожний член повинен бути на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. Буде справоздання касове за пів року секретаря і контролі. Члени, котрі ще не забрали своєї дивіденди, мусять забрати її на цих зборах. Довгуючі члени щоб старалися вирівнати свої вкладки. — Юрій Гірняк, предс.; Д. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від 292, подає до відома всім своїм членам, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11. липня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. На ці збори обовязково повинні прийти всі члени, бодай раз на рік, бо так вимагає статут. Отже приходіть на збори, інтересуйтеся троха своїм відділом і Союзом. У. Н. Союз буде святкувати незадовго 50-літний ювилей; ми всі раді тим, що дочекалися тої радісної хвилі. Тому дбаймо про те, щоб з нагоди надходячого ювилею У. Н. Союз мав пятьдесять тисяч членів. Пригадуємо тим членам, що мають в Союзі позичку, щоб її сплачували та платили на час процент. Просимо тих членів, котрі довгують вкладки, щоб у цім місяці вирівнали свої залеглости. Не чекайте, щоб аж секретар прийшов і сколектував, а самі час від часу покажіться на зборах. — Володимир Дідик, предс.; Петро Кізел, секр. Ілля Андрусевич, кас.

КЛИВЛЕНД, О. — Піврічні збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 12. липня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде звіт уряду і контр. комісії за минулий піврік і інші важні справи. Просимо вирівнати свої вкладки. — Семен Постолюк, предс.; Григорій Кісіль, фін. секр.; Тимко Кальмук, рек. секр.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Василія Вел., від. 87, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12. липня, в гали парохіяльній при Елікот Ровд. Просимо всіх членів прийти і вирівнати свої залеглости. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — За уряд: К. Купер, предс.; І. Окаль, кас.; Н. Трояновський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в неділю, 12. липня, в год. 7. ввечір, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ті збори. Уряд і контрольори здадуть звіт зо своєї праці за 6 місяців і також будуть інші справи до вирішення. Пригадуємо довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглі вкладки, бо тепер кожний працює, тож не повинні залягати. — Уряд.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорозька Січ, від. 67, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12. липня, в Ліберти Галі, 9 Мей Стр. Просимо всіх членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження, як також контр. комісія буде здавати справоздання за другий квартал. Просимо довгуючих членів вирівнати вкладки, бо в противнім разі уряд буде змушений подати до суспенди. — За уряд: Т. Стадник, предс.; В. Вавро, кас.; Ів. Пиріг, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 11. липня, в укр. прав. гали, 675 Савт 19. вул., в годині 7. ввечір. Просимо членів прийти на час, бо маємо деякі справи, котрі мають бути рішені цего місяця. Напоминаємо тих членів, що звикли спізнюватися з вкладками, що коли не заплатять до 25., то будуть суспендовані. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 11. липня, в 7. год. ввечір, в галі громади, 3322 Норт Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо маємо кілька важних справ, котрі мусять бути вирішені на цих зборах. — За уряд: Іван Сорока, предс.; Марко Куничка, кас.; Андрій Хромяк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Українська Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 12. липня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Гови Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є Тов. справи до полагодження. Тому обовязком є кожного члена прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421., відбудуться 11. липня, в українській галі на Проспект ул., в 8. годині ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чесник, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в неділю, 12. липня, в год. 12:30 пополудні, в церковній гали, Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Також просимо довгуючих членів прийти та вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будемо змушені вас суспендувати. — Петро Сеньків, предс.; М. Федишський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться 12. липня в годині 2. в Набожинського. Повідомляємо довгуючих членів, що як не прийдуть на збори, то будуть суспендовані. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Фидина, кас.; Микола Лісний, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 29. червня 1942. р., по тяжкій недузі, помер у 57. році життя

АНДРІЙ ДОВГИЙ,

член Тов. Рогатинщина, від. 396. У. Н. Союзу в Пітсбург, Па.

Покійний походив зо села Коростовичі, повіт Рогатин. До У. Н. Союзу належав від 1919. Був добрим членом.

Полишив у смутку жінку Катерину, двох синів Петра та Івана і дві дочки Марію і Катерину.

Похорон відбувся в четвер, 2. липня, з дому жалоби до української греко-катол. церкви св. Івана Хрестителя.

В. Й. П.!

Беріш, секр.

Дня 30. червня 1942., по короткій недузі, помер

АНДРІЙ ЯСЬКІВ,

довголітній член Тов. Мир, від. 324. У. Н. Союзу в Філядельфії, Па.

Походив зо села Мишниця, Скалатського повіту, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1915. Покійний був щирий і характерний. Товариство жаліє, що втратило одного з найліпших членів.

Похорон відбувся в суботу, 4. липня, з дому жалоби, 2943 Норт 25 вул., до української гр.-катол. катедри, а опісля на український цвинтар на Факс Чейз.

Полишив у смутку жену Марію, доньку Евгенію, заміжну Сміт, Еленору, затя Дж. М. Там Сміт, сестру марію і швагра Яблонського.

В. Й. П.!

Гр. Бучко, секр.

ТАРЗАН, ч. 595. Схоплені.

Тягнена якимсь загадочним струмом води Тарзанова дараба віхала в отвір в скалі, що провадив до тунеля смерти.

Віхавши в тунель дараба почала нагло крутитись. Перекрутившись кілька разів вона заїхала в заглублення в стіні скали.

Там вона зупинилась. „Ми врятовані.", закликав Том. Тарзан поглянув на стіну скали. Вона була гладка і висока.

А перед ними далі гналась бистро вода, якій ніхто не міг спертись. „Не врятовані, а попались в лапку", заговорив Тарзан.